

Opetuksenkehittämisseminaari 2017

Oulun Tietoteekkarit ry, Sähköinsinöörikillta ry ja Blanko ry järjestivät Oulun Yliopiston tieto- ja sähkötekniikan tiedekunnalle Opetuksenkehittämisseminaarin tiistaina 4.4.2017 Teekkaritalolla. Tapahtuman tarkoituksena oli koota koulutusohjelmien henkilökunta ja opiskelijat yhteen pohtimaan ajankohtaisia opetukseen liittyviä aiheita. Tapahtuma järjestettiin tänä vuonna aiemmasta poiketen workshop pohjaisena ryhmäkeskusteluna, jonka jälkeen käydään läpi ryhmissä syntyneet ajatukset yhdessä.

Seminaarin suunniteltu ohjelma

- 16.30 Aloituspuheenvuorot kiltojen puheenjohtajilta
- 16.40 Tutkinto-ohjelmien edustajien puheenvuorot
- 16.50 TEKin puheenvuoro
- 17.00 Pohjustus seminaariin
- 17.20 Workshop alkaa
- 18.00 Kahvitauko
- 18.15 Workshoppien läpikäynti ja keskustelu
- 20.15 Palautteen kerääminen opiskelijoilta ja henkilökunnalta
- 20.30 Seminaari päättyy

Toteutunut ohjelma

- 16.33 Aloituspuheenvuorot kiltojen puheenjohtajilta
- 16.35 Tutkinto-ohjelmien edustajien puheenvuorot
- 16.41 Pohjustus seminaariin
- 16.45 Workshop alkaa
- 17.45 Kahvitauko
- 18.15 Workshoppien läpikäynti ja keskustelu
- 20.15 Seminaari päättyy

Seminaarin kulku

Seminaari pääsi alkamaan klo 16.33 kiltojen puheenjohtajien puheenvuoroilla. Oulun tietoteekkarien puheenjohtaja Uula Ranta aloitti toivottamalla vieraat tervetulleeksi, jonka jälkeen Sähköinsinöörikillan puheenjohtaja Mitja Kärki ja Blankon puheenjohtaja Joonas Tiala myös toivottivat vieraat tervetulleiksi.

Tervehdyksensä antoivat myös tiedekunnan edustajat. Jari Hannu aloitti puheenvuoronsa muistuttamalla teemaan liittyen opintoihin liittyvän palautteen antamisesta myös palaute.oulu.fi palvelun kautta. Yleisten tervetuliaisten jälkeen toivottivat vieraat tervetulleeksi myös Jari Linatti sähkötekniikalta, Janne Heikkilä tietotekniikalta ja viimeisenä Henrik Hedberg tietojenkäsittelytieteistä.

Tekin edustaja ei päässyt paikalle, joten Atte Jauhiainen aloitti pohjustuksensa seminaarin yleiseen kulkuun. Tapahtuma järjestettiin tänä vuonna workshop-tyyppisenä ryhmäkeskusteluna. Osallistujat jaettiin kahdeksaan ryhmään, joissa oli eri aiheita. Jokaiseen ryhmään pyrittiin saamaan henkilökunnan edustaja, puhehenkilönä toimiva opiskelijaedustaja sekä opiskelijoita eri tutkimusyksiköistä.

Aiheina olivat:

- Kandiohjaus
- Opiskelijälähtöinen markkinointi/rekrytointi
- Kandiohjelmien yhdistäminen
- Opiskelutilojen kehittäminen
- Fab Labin hyödyntäminen opinnoissa
- Opintojen ohjaus 2 -> n vuoden aikana
- Opintopisteet suhteessa kurssin vaativuuteen
- Luentojen pakollisuus

Keskustelua syntyi hyvin kaikissa ryhmissä ja pääasiassa pysyttiin hyvin alkuperäisessä aiheessakin. Ryhmien koko vaihteli, mutta jokaiseen ryhmään saatiin kuitenkin tarpeeksi jäseniä keskustelun aikaansaamiseksi. Noin tunnin keskustelun jälkeen asioita oltiin saatu jo hyvin käsiteltyä, mutta ennen aiheiden yhteistä käsittelyä pidettiin TEKin sponsoroimana kahvitauko. Tämän jälkeen aiheissa läpikäytyt ideat käytiin järjestyksessä läpi yhdessä.

Kandiohjaus

Ensimmäisenä aiheena oli tutkintoyksiköiden kandiohjaus ja kuinka sitä voitaisiin parantaa. Ensinnäkin huomattiin, että yksiköiden välillä oli eroja kandiohjauksen välillä. Esimerkiksi tietojenkäsittelytieteissä ja sähkötekniikassa tehdään pääosin kirjallisuustutkimuksia, kun taas tietotekniikassa tehdään sulautettujen ohjelmistojen projekti. Myös ajallisessa toteutuksessa on eroja. Sähköllä ei ole selvää aloittamisajankohtaa kandintyössä, kun taas tietojenkäsittelyssä ja tietotekniikassa kandintyötä pohjustaa sen tekemiseen auttava kurssi. Tästä kävi ilmi, että myös deadlinet ja tapaamiset toimivat heikosti sähköllä. Kannattaisi siis pitää vuosikurssi-infoa syyskuussa, jossa voisi olla myös opiskelijoita esittelemässä valmiita kandintöitään.

Motivaatio on myös merkittävää kandinohjauksessa, eli myös henkilökunnalla pitäisi olla motivaatiota ohjastaa kandintyötä. Tietojenkäsittelytieteiden ja tietotekniikan kurssit ovat ilmeisesti vaikuttaneet opiskelijoiden kandintyön motivaatioon. Ongelmana voi kuitenkin olla ohjauksen ajankohta, sillä monesti syksyllä opiskelijoilla on enemmän kursseja, kun taas keväällä on vaikeampaa enää saada opiskelijoita kiinni. Esiteltäessä tuli myös pointteja, että kandin info tulee monesti liian myöhään, lisäksi opiskelijoita pitäisi paremmin painottaa osallistumaan ohjaukseen. Kandidöiden työstämistä ryhmässä voisi myös kokeilla, koska usein ryhmätyö on todettu hyödylliseksi, mutta se ei saisi kuitenkaan muodostua pakolliseksi koska se ei välttämättä palvele kaikkia. Ilmi tulleilla asioilla voi yrittää kehittää sähkötekniikan, mutta myös muiden tutkimusyksiköiden kandiohjausta.

Opiskelijälähtöinen markkinointi/rekrytointi

Pääasiallisena markkinointikanavana toimii nykyisin Oulukaverit entisen systeemin sijaan, jossa tiedekunta maksoi henkilölle lukiovierailuista. Oulukavereissa mainostus painottuu koko yliopiston mainostamiseen, mutta omaa tutkimusyksikkönsä osaa tietysti paremmin mainostaa. Tiedekunta tukee silti yhä perinteistä vierailua, jos se tapahtuu oppiaineen tunnilla. Oulukavereiden ongelmaksi nousi sen vaativuus toimintaan osallistuvalla opiskelijalla. Oulukavereiden suuntaan pitäisi painostaa, että mukaan tarvitaan enemmän henkilöitä.

Vierailun sijaan voisi kokeilla pyytää lukiolaisia vierailemaan yliopistolla johon tiedekunta ja kilit järjestäisivät yhdessä toimintaa. Paikalla voisi olla myös kertomassa alalta valmistuneita henkilöitä työnimikkeistään ja -tehtävistään, jolloin mainostaminen painottuisi myös alalta valmistumiseen. Tietysti nykyaikana somea pitäisi hyödyntää, esimerkiksi Tulevaisuuden Osajat tapahtumassa oli livestream, jonka katsojaluvut kävivät jopa tuhannessa. Perinteisempiä sometapoja kuten blogeja voisi varmasti myös hyödyntää mainonnassa. Mainostamista kannattaisi harrastaa jo peruskoululle, koska nykyisin suuntautumista pitää harkita opintojen alkuvaiheessa.

Abipäivät kannattaa hoitaa pääasiassa killan järjestämänä kuten ennenkin, mutta huomiota tulisi kiinnittää siihen, kuinka abit saadaan kiinnostumaan jo ennen kuin he tulevat alan esittelypaikalle. Käytännössä tämä tarkoittaa somen hyödyntämistä ja kiltujen sivuille abeille suunnattua infoa. Tässä auttaisi, jos killoilla olisi toimihenkilöpaikka jonka tarkoituksena olisi kehittää markkinointia.

Kandiohjelmien yhdistäminen

Kandiohjelmien yhdistämisestä todettiin, että sitä ei ole tapahtumassa. Myöskään AMK:n kanssa ei olla yhdistämässä opintoja sen lopulta saapuessa yliopiston tiloihin. Pohdittiin kuitenkin syitä miksi alun perin on ajateltu tällaista tapahtuvan. Syyt ovat johtuneet hakijapaineista ja hyvän työllisyystilanteen takia opiskelijoita on kadonnut myös kesken opiskelun työelämään.

Aiheesta vähän poiketen ajatuksia tuli myös opinnoista yleensä. Työharjoittelusta toivottiin mahdollisia opintopisteitä ja kävikin ilmi, että kokeilu on käynnissä uudistetusta harjoittelusta. Uudistettu harjoittelu on 5 opintopisteen arvoinen suoritus johon sisältyy tavallisen työnteon lisäksi suunnittelua ja raportointia. Tämän lisäksi mietittiin, kuinka voitaisiin ottaa paremmin huomioon mitä työelämässä tarvitaan todellisuudessa. Varsinkin maisterivaiheessa tähän voitaisiin kiinnittää huomiota ja reagoida, koska valmistuminen on todennäköisesti niin lähellä, ettei opittu tieto kerkeä vielä vanhentua valmistuessa.

Opiskelutilojen kehittäminen

Opiskelutiloissa käytiin läpi sekä luentosaleihin ja muihin opiskelutiloihin liittyviä kehitysehdotuksia. Joissain luentosaleissa on havaittu huonoa ilmanvaihtoa joka voi osakseen vaikuttaa opiskelijoiden osallistumiseen luennolle. Hyviä ominaisuuksia löydettiin esimerkiksi L2 salista, jossa on helppo muodostua ryhmään sen suunnittelusta johtuen. Muutenkin luokissa voisi parantaa ryhmäytymistä helposti siirrettävillä pöydillä ja tuoleilla. Teknologiaa kannattaa tietysti aina parantaa, koska se mahdollistaa uusia opetusmetodeja, mutta se vaatii samalla myös koulutusta niiden käyttöön.

Yleisiä opiskelutiloja löytyy Telluksesta, mutta valitettavasti ne ovat yleensä täynnä. Tämän takia olisi hyvä järjestää vaikkapa tiedekunnan omia yleisiä opiskelutiloja. Tietotalosta voisi järjestää oman yleisen tilan opiskelua ja projekteja varten. Tietojenkäsittelytieteillä on projektikurssia varten omat projektitilat, mutta niitä voi myös hyödyntää silloin kun niitä ei ole varattu. Näistä voisi myös tiedottaa yleisesti. Tyhjiä luokkia

voisi myös hyödyntää luomalla jonkinlaisen järjestelmän niiden käyttöön opiskelutilana silloin kun niissä ei järjestetä opetusta. Opiskelutiloja on saatavilla myös yliopiston kirjastosta sekä kiltahuoneilta joita kannattaa hyödyntää. Henkilökunnan puolelta ehdotettiin ideaksi myös rentoutumistilaa, josta opiskelija saisi joitain palveluita, jos tämä olisi saavuttanut 55 opintopistettä, kannustaen näin opiskelemiseen.

Fab Labin hyödyntäminen opinnoissa

Nykyisin lähinnä sähkötekniikka hyödyntää Fab Labia joissain kurseissansa. Muidenkin tutkimusyksikköjen kannattaisi kuitenkin ottaa tästä hyöty irti. Esimerkiksi tietojenkäsittelytieteissä on kolme käyttöliittymiin liittyvää kurssia, joihin voitaisiin integroida Fab Labia. Fab Lab tarkoitettiin kuitenkin alun perin juuri eri alojen yhdistämiseen, joten kannattaisi parantaa tiedotusta yliopiston eri tasoille Fab Labin mahdollisuuksista. On olemassa jopa kurssi joka suunniteltu pidettäväksi Fab Labissa, mutta siitä tiedottaminen on ollut huonoa. Tarvitsisi siis paremman yhteisen alustan, josta kaikki saisivat tietoa asiasta.

Kannattasi parantaa siis Labin hyödyntämistä eri tutkimusyksiköissä ja mainostaa sitä paremmin, käyttää jo fukseja siellä tutustumassa niiden saapuessa. Ehdotettiin myös, että kiltujen hallitukset kävisivät tutustumassa esimerkiksi kokouksen muodossa Fab Labin tiloissa, tutustuen siihen näin paremmin. Tarkoituksena kannattaisi kuitenkin olla ottaa kaikki hyöty irti Fab Labista ja saada sen tuotoksia maailmalle, jopa rahallisesti hyötyen niistä.

Opintojen ohjaus 2 -> n vuoden aikana

Opintojen ohjauksesta olisi hyvä olla vuosittainen tiedotustilaisuus, jotta opiskelijat saisivat informaatiota muutoksista kurssihin ja muihin opintoihin tulleista muutoksista. Omaopettajat saisivat olla myös paremmin tekemisissä vastuuopiskelijoidensa kanssa. Näiden opiskelijoiden kurssien ja tietojen seuraaminen on kuitenkin työlästä nykyisellä järjestelmällä. Henrik Hedberg kertoi tähän olevan tulossa uutta työkalua, mutta sen käyttöönotossa on vielä ainakin ongelmia. Muutenkin viestintää omaopettajan ja opiskelijoiden välillä pitäisi parantaa esimerkiksi uusilla somevälineillä, jolloin omaopettaja saisi ajankohtaista tietoa opiskelijoille nousevista ongelmista.

Myöhempinä vuosina opiskelijoilla on havaittavissa heikkenemistä opintomenestyksessä. Tähän voi vaikuttaa se, että luennoilla käydään vähemmän, esimerkiksi työstä johtuen. Tähän voisi auttaa vaikkapa videomateriaalin tekeminen kurssista, mutta se vaatii paljon työtä opettajalta ja riskinä on että se jää hyödyntämättä opiskelijoilla. Toisaalta yhdellä tietojenkäsittelytieteiden kurssilla on vieläkin käytössä videointi, josta on yleisesti kyllä tykätty.

Hieman ehkä aihetta sivuten mietittiin erilaisia parannuksia tietojärjestelmiin voivat auttaa myös yleisesti opintoihin liittyvissä asioissa. Automaattinen ilmoitus tenteistä ja niihin ilmoittautumisista auttaisi suuresti joitain opiskelijoita kurssien tenttimisessä. Muutenkin järjestelmissä olisi hyvä olla yksi pääjärjestelmä josta pääsisi muihin järjestelmiin, esimerkiksi Optima. Tästä järjestelmästä löytäisi myös kaikkia koskevat tiedotukset ja koosteet infotilaisuuksista helposti. Tietysti se vaatisi myös jonkinlaista päätöstä tiedekunnalta, jotta sen käyttöä vaadittaisi kaikilta opettajilta.

Opintopisteet suhteessa kurssin vaativuuteen

Kursseja on nykyään pyritty muuttamaan 5 opintopisteen kurseiksi. Tästä johtuen joissain kurseissa opintomäärä on saattanut muuttua mutta sisältö ei. Kävi myös ilmi, että tietojenkäsittelytieteiden puolella

oltiin sitä mieltä, että joissain kandidatskursseissa on suuresti enemmän työtä kuin maisterivaiheen kursseissa. Muutenkin eroja oli kurssien helppoudessa eri tutkimusyksiköiden välillä, jolloin esimerkiksi tietotekniikalta käydään vain hakemassa helpot opinnot tietojenkäsittelytieteiden puolelta. Jotkut kurssit ajatellaan helpoksi, koska ne voi päästä läpi vain vanhojen tenttien opiskelulla. Silloin voidaan kuitenkin silti todeta vaaditut asiat opituiksi, jos kurssista päästään läpi.

Kuormitusta on kuitenkin vaikea arvioida yksittäisellä opiskelijalla koska opiskelijat ovat erilaisia. Siksi kurssien työmäärät yritetään arvioida keskiverto-opiskelijaa ajatellen. Joissain tapauksessa helppouteen voi vaikuttaa se, että kursseilla voi tulla paljon toistoa aiemmista kursseista. Ajankäytönseurantaa ei ole seurattu opiskelijoilla kuin harvoissa tapauksissa. Ajankäytön seuraamisella voitaisiin kuitenkin yrittää parantaa kurssien tuntimäärien vastaavuutta. Opiskelu on myös tehokkaampaa silloin kun siihen on hyvät materiaalit.

Luentojen pakollisuus

Luentojen pakollisuus koskee varsinkin tietojenkäsittelytieteitä. Opiskelijoiden mielestä pääsääntö asiaan on, että luennot eivät saa olla pakollisia. Varsinkin maisterivaiheessa ihmiset ovat töissä eivätkä oikeasti pysty käymään päiväsaikaan luennoilla. Yleinen tapa kursseissa on saada lisäpisteitä vapaaehtoisin luentoihin osallistumisesta. Tämä ei kuitenkaan ole täydellinen ratkaisu koska se ei varmista, että luennolla oikeasti opitaan mitään. Muutenkin siitä ei saa muodostua pakkoa eli luentopisteet pitäisi laskea siinä mielessä täysin lisäpisteiksi.

Luentojen pakollisuus ei ole ratkaisu huonoon opetukseen, eli luennolta pitäisi saada jotain itseisarvoa joka saisi ihmiset käymään luennoilla vapaaehtoisesti. Enemmän interaktiota auttaisi luennon kiinnostavuudessa. Esimerkiksi studygroupin kaltaiset ratkaisut ovat kiinnostavempia kuin tavanomaiset luennot, joten vastaavaa kannattaa harkita. Vaihtoehtoisia ratkaisuja kannattaa siis harkita ja kiinnittää huomiota, että kurssin materiaali on ajan tasalla ja hyödyllistä.

Joissain kursseissa on käytetty artikkeli referaattia tai vastaavaa luentopoissaolon korvauksena, mutta se taas ei vastaa työmäärältään kahden tunnin luentoa. Ehdotuksena tuli jopa livestreamauksen mahdollisuutta tai edes jotain vastaavaa mahdollisuutta joka mahdollistaisi reaaliaikaisen opettajan kontaktoimisen luennon aikana, vaikkei itse pysyisikään olemaan fyysisesti paikalla.

Esimerkiksi pakollisia sähköisiä tehtäviä ja interaktiivista materiaalia on mahdollista tehdä ja niitä voisi paremmin hyödyntää pakollisten luentojen sijasta. Positiivisesti on kuitenkin huomattu palautteella olevan vaikutusta ja joihinkin kursseihin on tapahtunut muutoksia. Pakollisia luentoja ymmärretään myös opiskelijoiden puolelta tietyissä tilanteissa, kunhan sille on hyvät perustelut. Loppujen lopuksi todettiin että lähiopetukselle pitää olla vaihtoehtoinen suoritustapa jos osaamistavoitteet eivät sitä erikseen määrittele.

Kaikki aiheet saatiin käytyä läpi ja tilaisuutta alettiin lopetella. Palautetta tilaisuudesta kehoitettiin antamaan myöhemmin jaettavan sähköisen palautekyselyn myötä. Seminaarin jälkeen alkoivat sitsit.

Janne Sipilä
Blanko ry

Atte Jauhiainen

Oulun tietoteekkarit ry

Antti Ryttilähti
Sähköinsinöörilta ry